

СЕКЦІЯ 1
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

УДК 339.92

В .Ю. Барицька, студ. магістратури
кафедри міжнародної інформації та країнознавства
Хмельницького національного університету
(Україна, м. Хмельницький)

Науковий керівник: **Ю. С. Мудрик**, к. політ. н., ст. викл.
кафедри міжнародної інформації та країнознавства ХНУ

Українсько-польське транскордонне співробітництво
в контексті європейської інтеграції

Роботу виконано на кафедрі міжнародної
інформації та країнознавства ХНУ

У статті досліджуються українсько-польські відносини і головні напрями транскордонної співпраці. Визначаються позитивні сторони, проблеми, які виникають в процесі співробітництва та перспективи розвитку.

Ключові слова: Україна, Польща, європейська інтеграція, транскордонне співробітництво, співпраця, прикордоння.

Barytska V. Ukrainian-Polish transborder cooperation in the context of European integration. Ukrainian-Polish relations and main branches of transborder cooperation are investigated in

the article. Positive sides, problems, which arise in the process of collaboration and prospects are defined.

Key words: Ukraine, Poland, European integration, transborder cooperation, collaboration, foreign policy.

Постановка наукової проблеми та її значення. Транскордонне співробітництво, як елемент державної політики, сьогодні займає досить важливе місце в системі пріоритетів європейської інтеграції. Україна, як відомо, останнім часом стає активним учасником європейських інтеграційних процесів. Актуальним є використання можливостей розвитку транскордонного співробітництва прикордонних регіонів із прикордонними територіями сусідніх країн, зокрема із Польщею. Їхня співпраця та діяльність спрямована на реалізацію проектів регіонального розвитку, розвитку торгівлі, спорту, освіти, культурного обміну, захисту довкілля та охорони здоров'я і запобігання природним стихіям.

Мета даної наукової статті – дослідити транскордонне співробітництво України та Польщі в контексті європейської інтеграції, визначити його основні напрями, проблеми та перспективи.

Аналіз останніх досліджень з теми засвідчує, що ця тема є об'єктом вивчення багатьох науковців, зокрема, особливості та перспективи українсько-польського співробітництва у контексті європейської інтеграції аналізуються в наукових роботах таких відомих вітчизняних учених, як В. Будкін, Ю. Макогон, М. Мальський, Н. Мікула, С. Писаренко, польських – Г.Горзелака, М.Каспріка та ряду інших.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів. Міжнародні відносини на сучасному

етапі характеризуються інтенсивними інтеграційними процесами, серед яких важлива роль належить транскордонному і міжрегіональному співробітництву.

Транскордонне співробітництво України бере свій початок ще в період СРСР, коли в умовах існуючої "залізної завіси" відбувалось формування перших елементів організованої співпраці між мешканцями західних регіонів України та східних регіонів Польщі. Вони переважно мали на меті культурно-етнічне співробітництво та обмін делегаціями під час святкувань різного роду урочистостей на рівні окремих громад. Глибина такої співпраці та сфера її поширення були суттєво обмеженими. Тому, враховуючи специфіку тогочасного політичного ладу, С. Максименко виділив такі основні особливості міжнародного співробітництва прикордонних регіонів:

- високий ступінь формалізації та жорсткий контроль і строга часова детермінація усіх заходів, пов'язаних із транскордонним співробітництвом;

- неспроможність ефективно реалізовувати на практиці ініціативи з боку безпосередніх учасників транскордонного співробітництва і, як наслідок, відірваність самого процесу від реальних інтересів місцевих громад;

- периферійний характер транскордонного співробітництва, яке радше виконувало бутафорну роль „місцевого антуражу", аніж виступало самостійною ланкою міжнародної діяльності регіону [3].

Доцільним є дослідження основних закономірностей, які впливають на транскордонне співробітництво між Україною та Польщею на сучасному етапі інтеграції України до ЄС. Перш за все, йдеться про глобалізацію усіх сфер суспільно-економічного

життя, яка має вплив і на вирівнювання відмінностей між прикордонними регіонами сусідніх держав у зв'язку із зростанням мобільності робочої сили та уніфікацією економічних порядків, включаючи особливості нормативно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких структур. По-друге, важливе значення для розвитку транскордонної співпраці має сучасна регіональна політика ЄС, яка опирається на систему децентралізації влади, стимулюючи розвиток міжнародного співробітництва регіонів насамперед у транскордонному форматі. По-третє, розширення ЄС на Схід сприяє змінам формату транскордонного співробітництва з одночасною трансформацією основної місії такого співробітництва: від налагодження добросусідських стосунків та стирання суспільно-культурних відмінностей – до вирівнювання стандартів соціально-економічного розвитку та нівелювання негативного впливу наявності кордону між сусідами [2, 16].

Активізація транскордонного співробітництва між Україною та Польщею відбувається у трьох напрямках:

1. Сприяння налагодженню зв'язків між органами влади прикордонних територій: активізація транскордонного співробітництва органів влади та самоуправління на прикордонних територіях; залучення органів влади та самоуправління до сумісного, разом з громадськістю та підприємницькими структурами, вирішення соціально-економічних проблем прикордонних регіонів; підвищення рівня кваліфікації працівників органів влади та самоуправління на прикордонних територіях; синхронізація і координація розвитку прикордонних програм та проектів через формування єдиної інституційної платформи.

2. *Сприяння розвитку малого та середнього бізнесу у прикордонних регіонах:* здійснення пошуку ділових партнерів для бізнесових структур України та Польщі на іншому для них боці кордону; сприяння втіленню інвестиційних проєктів шляхом пошуку потенційних інвесторів по обидва боки українсько-польського кордону; надання юридичного супроводу першого контракту між діловими партнерами, розділеними українсько-польським кордоном, залучення Українських та Польських банків та страхових компаній до обслуговування експортно-імпортних операцій між двома країнами; створення міжнародної мережі інституцій сприяння розвитку малого та середнього бізнесу, зокрема у прикордонних регіонах.

3. *Створення умов для ефективної роботи громадських організацій по вирішенню нагальних проблем прикордонних територій, залучення громадських організацій до взаємодії та активної участі в процесах, що відбуваються в прикордонних регіонах:* створення бази даних активно діючих громадських організацій – потенційних учасників європейських програм по транскордонному співробітництву, виконавців та партнерів міжнародних проєктів; формування на прикордонних територіях дієвої мережі партнерства як основної передумови успішної реалізації українсько-польських ініціатив; залучення провідних громадських організацій України та Польщі до вирішення проблем прикордонних територій шляхом реалізації спільних проєктів; сприяння створенню та реалізації спільних проєктів за участю громадських організацій шляхом їх навчання, інформування та консультування, надання юридичної та технічної підтримки [4].

Сучасний стан співробітництва України та Польщі можна охарактеризувати як активний та позитивний. Можна виділити багато позитивних сторін такої співпраці:

- введення нових технологій, що сприяє підвищенню інвестиційної привабливості території як для внутрішніх, так і для зовнішніх інвесторів;

- покращення й максимальне використання туристичного потенціалу регіону;

- підвищення якості та доступності соціально-економічної інфраструктури, зокрема, в сфері транспорту, енергетики, логістичних систем, безпеки транспорту та водопостачання;

- захист і покращення захисту навколишнього середовища;

- підвищення ефективності функціонування прикордонної інфраструктури та процедур, а також покращення безпеки на кордонах;

- соціальна, наукова, освітня та культурна інтеграція території прикордоння.

Транскордонна співпраця є одним із найперспективніших напрямків співробітництва, оскільки дозволяє на локальному рівні розвивати добрі взаємини між сусідніми державами, спільно вирішувати поставлені проблеми. Проте поряд з численними позитивними сторонами співпраці двох держав, існує і чимало проблем і труднощів, які виникають в процесі співпраці. Як зазначив В.В. Засадко, до них можна віднести:

- розбіжність мети співробітництва обох держав, оскільки для України першочерговою метою є розвиток добросусідських взаємин, а для Польщі – пошук нових ринків збуту;

- неузгодженість нормативно-правової бази обох країн;

– розходження між адміністративними системами держав, оскільки Польща пройшла процес децентралізації, а Україна залишається централізованою країною;

– високі митні тарифи, які перешкоджають двостороннім відносинам;

– запровадження візового режиму для громадян України;

– слабкий розвиток виробничої кооперації між підприємствами сусідніх країн, відсутність конкуренції, існування тіньової економіки [1, 166].

Для розв’язання існуючих проблем існують наступки шляхи їх вирішення:

– розробка нормативно-правової бази у сфері транспорту, торгівлі, податків та місцевого самоврядування прикордонних територій;

– розробка спільних пільгових тарифів, які були б вигідними для обох країн і сприяли б їхньому співробітництву;

– побудова нових пунктів пропуску та реконструкція діючих для збільшення їх потужності;

– для спрощення процедури перетину кордону необхідно також запровадити механізм загального контролю, що дозволить скоротити час огляду однієї одиниці транспорту;

– запровадження безвізового режиму для громадян України;

– надання місцевим органам влади, особливо прикордонних територій більше повноважень у сфері транскордонного співробітництва;

– підвищити рівень розвитку інституційної інфраструктури транскордонного співробітництва, підготовки кадрів для системи транскордонного співробітництва [5, 165].

Результати та висновки з дослідження. Дослідження публікацій щодо розвитку транскордонного співробітництва України та Польщі виявило значні зрушення щодо його активізації та ефективності, тому можна з впевненістю стверджувати, що зі стадії становлення цей процес перейшов в стадію стабілізації. Для подальшого розвитку транскордонного співробітництва та використання можливостей, які з'являються в нових геополітичних умовах, доцільно продовжувати формувати цілісну систему транскордонного співробітництва. Зі сторони Польщі передбачається організація та діяльність на прикордонних територіях мережі малого та середнього бізнесу із залученням інвестицій; підтримка економічного та політичного діалогу з Україною на всіх рівнях; лобіювання інтересів України в структурах ЄС та НАТО. Із боку України – сприяння політичному діалогу в рамках реалізації стратегії щодо європейської інтеграції; спільна участь у миротворчих акціях ООН та НАТО. Стратегія розвитку українсько-польських взаємин повинна охопити основні напрямки співробітництва, а особливо ті, які будуть сприяти їх максимальному зближенню між собою та з Європейським Союзом, і дозволять їй стати органічною складовою європейської спільноти.

Джерела:

1. Засадко В. Розвиток транскордонного співробітництва України в контексті європейської політики сусідства / В.В. Засадко // Стратегічні пріоритети: науково-аналітичний щоквартальний збірник / Нац. ін-т стратег. дослідж. - К., 2010. - № 2. - С. 163-168

2. Проблеми розвитку транскордонного співробітництва України в умовах розширеного ЄС : Монографія / За ред. д.е.н.,

проф. Н. Мікули, к.е.н., доц. В. Борщевського, к.е.н. Т. Васильціва. – Львів: Ліга Прес, 2009. - 436 с.

3. Регіональна політика в країнах Європи: Уроки для України: монографія за ред. С. Максименка. – К.: Логос, 2000. - с. 28.

4. Центр українсько-польського транскордонного співробітництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/ukrainianpolishcenter/pro-nas>

5. Щерба Г.І. Соціологічні дослідження розвитку українсько-польського транскордонного співробітництва / Г.І. Щерба // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. Зб.наук. праць. – К.: Фенікс, 2008. – с. 162-171.